

Posudek oponenta diplomové práce

Vysoká škola: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta: právnická

Katedra: Centrum pro klinické právní vzdělávání

Studijní program: Právo a právní věda

Diplomant: Michaela Pazderová

Téma diplomové práce: Možnosti a limity bezplatného právního poradenství v ČR

Vedoucí diplomové práce: JUDr. et Mgr. Zdeněk Kopečný

Oponent diplomové práce: JUDr. Bronislava Wittnerová, MSc.

Akademický rok: 2019/2020

1. Aktuálnost a náročnost řešení obsahu tématu práce

Klíčovým tématem diplomové práce je problematika bezplatného právního poradenství v ČR (konkrétně možnosti a limity). Tato problematika je odborně propracována v různých zdrojích, nicméně v aplikační praxi může být doprovázena množstvím nezodpovězených otázek. Je tedy zapotřebí uvítat každou snahu o odbornou analýzu daného tématu.

Na základě výše uvedených skutečností je tedy možné bezpochyby dovést aktuálnost a současně náročnost odborného zpracování vybrané problematiky, a to zejména v souvislosti s možnostmi, díky nimž se klientovi může dostat právního poradenství, i když nemá dostatečné finanční prostředky.

Sama diplomantka dovozuje aktuálnost problematiky, ale na základě teze, že *přibývají množství soudních i mimosoudních sporů, a to s ohledem na ceny právních služeb určovaných jak smluvní odměnou, tak i AT* (srov. str. 6), nicméně tuto tezi nerozvádí a to ani odkazem na odborný zdroj, ze kterého bych mohla dovést záměr diplomantky k této tezi.

Zároveň již z názvu práce a jeho obsahu netuším, co diplomantka vnímá pod pojmem možnosti (Zákonné? Mimo zákon?) a co pod pojmem limity (Časové? Osobní? Věcné? Finanční?).

2. Kvalita zvládnutí teoretických východisek, vhodnost použitých metod a odborných termínů, kreativita řešení a praktické aplikace při řešení tématu, využití informačních zdrojů

Autorka naznačila základní teoretické východiska, jež souvisí s tématem práce.

Studentka si vytyčila úvodem několik cílů práce (pokud jsem je jako oponent pochopil dobře), a to: *objasnění systému právních porad, určení advokáta k poskytnutí právních služeb, osvobození od SOP, celkový přístup k soudu osobám, které si nemohou dovolit uhradit náklady spojené s vyřešením jejich právních problémů.*

Dále pak na str. 7 však diplomantka uvádí, že chce práci pojímout jako *souhrn podstatných skutečností, které vytváří poptávku po výše zmíněných institutecha případně dalších finančních úlev a pro bono aktivit*. Co lze asi pojímat také jako další cíl práce. Nicméně pak už v textu není rozeznatelné, co diplomantka pojímá jako finanční úlevu a co pro bono aktivitu. Vhodné by bylo cíl práce v rámci úvodu netříštit.

Na str. 7 mj. není seznatelné, co diplomatka pojímá za teoretickou a co za praktickou dostupnost právní pomoci.

Jednotlivé použité metody odpovídají tématu práce, zcela jistě popis, klasifikační metoda s přehledem třídění bezplatné právní pomoci, statistika dat a srovnávací metoda, kdy pro komparaci je nutné si stanovit, které prvky jsou komparovány, což v práci chybí.

Pokud diplomantka využila klasifikační metody, což je asi str. 12, měla by hned na začátku uvést správně odkaz na klasifikaci, protože tuto zcela převzala z webových stránek Pro bono alliance.

Text působí nekonzistentně, jednotlivé úseky nevyváženě, v některých částech textu se bohužel ztrácím, i když se opravdu jako oponent snažím pohlížet na práci diplomatky spíše pozitivním náhledem, neboť se jedná o téma, které je velice lákavé a plné potenciálu ke zpracování. S tímto i souvisí bohužel pokulhávající odborná úroveň textu. V častých momentech, jakoby text psaly dvě osoby nebo se střídala chuť diplomantky k tématu ve stylu, tato část mě baví, tak ji rozepíši, tato méně, tak ji popisovat moc nebudu, což lze vždy prostě zkorigovat nastavením cílem práce.

Téma práce zcela jistě mohlo být zpracováno více kreativně, jak co do vybraného rozsahu zpracování tématu, tak co do aplikace odborných zdrojů, je v podstatě budováno na virtuálním základu webových informací, což nemusí být vždy zcela špatně, nicméně jako oponent jsem se zaměřila i na zkoumání obsahu webových informací, které studentka uvedla a úplně nejsem totožného názoru, že by dané informace nemohly být pokryty i v jiných zdrojích.

Autorka v seznamu použité literatury (jež není seřazena abecedně a trpí formálními nedostatky) uvedla odborné právní prameny, ale čerpala především z webových informací, co se týče judikatury, této mohla využít klidně více, možná i se zamyslet, zda lze najít i nějaký zdroj v rámci ČAK, dále v závěru práce diplomantka uvádí, že čerpala z internetových zdrojů, které spadají pod záštitu ministerstev, nicméně netuším, co tím diplomantka myslí.

Zahraniční zdroj mi připadá trochu aplikován uměle na str. 10, což šlo zmínit odůvodněním, proč zrovna zdroj USA, dále pokud na této stránce zůstanu, tak pokud diplomantka píše o „jednom z pokusů o definici právní pomoci“, tak by v poznámce pod čarou měly být uvedeny i další zdroje, z nich diplomantka volí.

Autorka v práci pracuje s odkazy na prameny velmi špatně, neaplikuje ani vysvětlující či doplňující poznámky pod čarou (zcela jistě vhodným příkladem pro poznámku pod čarou může být text k evropskému advokátovi na str. 13).

Práce s citační normou je téměř za hranicí akceptovatelnosti (významná hrozba plagiarismu?), pokud pominu lehké formální odklony od směrnice, tak správným odkazem je např. odkaz číslo 1, číslo 10, nicméně v práci se nachází mnoho opravdu závažných porušení směrnice co do odkazů, ze kterých je zřejmé, že co do rozsahu jejich citace k poměru k jejich použití v práci je nemožné, aby z nich bylo citováno, např. odkaz 2 rozsah stran 11-23, odkaz 30 rozsah stran 41-60, odkaz 34 rozsah stran 583-591, odkaz 45 rozsah stran 665-685, některé odkazy jsou tzv. slepé (pozn. interní název oponenta pro tento typ citací), odkazující zbytečně na celý právní předpis např. číslo 16, číslo 28, dále mohla diplomantka zvolit zkratky předpisů např. AZ zákon o advokacii, EŘ exekuční řád, NŘ notářský řád, OSŘ občanský soudní řád.

Základní zásadou pro citování je, že je nutno vždy citovat tzv. tvrdá fakta tj. strana 17, stejně tak na této straně se nachází výčet oblastí poradenství, který nemusí zabírat text v odrážkách, ale klidně může být zcela či zčásti projeven v práci formou poznámek pod čarou.

Na okraj uvádím, že je nutno vnímat, že přímá citace by měla vyjadřovat něco specifického, výjimečného, co nelze popsat slovy jinak.

V práci se velmi málo cituje, i když přihlédnu k vyšší úrovni obecně známých informací čtenářů, kterým se tato diplomová práce dostane do rukou, v podstatě má práce 47 stran se 70-ti odkazy, z nichž mohu za povedené pojmout spíše méně. Zcela jistě mnoho textu, který ocitován nebyl, není a nebyl pro diplomantku obecně známou informací.

Závažným pochybením je i to, že je uveden v seznamu zdrojů zdroj, který není citován tj. Jelínek – Trestní právo procesní.

3. Rozsah, osnova, logika skladby částí, celého textu a příloh, aplikace konstrukce a jádra práce, splnění osobitostí specializace práce

Předložená diplomová práce obsahuje 55 stran a z hlediska své struktury obsahu naznačuje logické řazení.

Práce se skládá z úvodu, šesti částí rozpracovávajících samotné téma práce (základní pojmy, osoby poskytující právní pomoc, bezplatná právní pomoc, bezplatná právní pomoc zprostředkovávaná ČAK, statistika..., komparace...) a závěru. Práce je doplněna o bibliografii a dále o povinné doprovodné prvky, abstrakt, klíčová slova, se seznamem zkratek diplomantka nepracuje, připojeny jsou dvě přílohy.

Úvod zcela nenaplnuje očekávané požadavky na jeho obsah, a to zejména důvod volby tématu (viz. výhrada výše), cíl práce (za mě roztržštěný), výzkumné metody (souhlasím), členění jednotlivých kapitol (diplomantka pojala formou volného textu), absentují výzkumné otázky (což nevadí).

Těžiště vlastní práce vnímám formálně, je soustředěno asi v kapitole 4, kapitola 2, 3 jsou vhodným úvodem analyzované problematiky, témata související jsou pak v kapitole 5 a logicky je začleněna statistika v kapitole 6 a komparace v kapitole 7.

Závěr práce úplně neodpovídá na nastavené cíle.

Osobitě zpracování práce bylo naplněno částečně, především v oblasti aplikace zákona č. 106/1999 Sb., což mě jako oponenta ke konci práce potěšilo.

4. Dosáhnuté výsledky, reálnost a praktická využitelnost navrhovaných závěrů

Problematika bezplatného právního poradenství je tématem aktuálním a může být tématem poměrně obsáhlým. Uzavírám, že podstata problematiky obsáhnuta v základu na vymezeném rozsahu pro diplomové práce byla. Výsledkem je diplomová práce, která však zcela nenaplnila zvolený cíl formou precizního zpracování. Práce bohužel působí obecným či povrchním zpracováním.

Způsob zpracování diplomové práce prokazuje základní orientaci autorky v oblasti zpracované materie.

Navrhované závěry práce neodráží zcela stanovené cíle, byť se v závěru objevují zajímavé myšlenky.

5. Jazyková a formální stránka zpracování předložené práce

Autorka se vyjadřuje v některých částech práce příliš obecně, jindy pouze naznačuje myšlenky, snaží se aplikovat právní jazyk a používat právní jazykové výrazy.

Práce po formální stránce pokulhává, snaží se naplnit požadavky kladené na diplomovou práci, práce je upravená, v některých místech ne zcela přehledná. V textu se občas nachází gramatické nebo stylistické nedostatky.

Autorka úplně neprokázala schopnost vyhledat relevantní odborné zdroje, vytvořit z nich odborné literární zázemí a pracovat s ním, vč. citací a prokázat tak přesvědčivou schopnost pracovat s odborným textem.

Pro práci mohla autorka využít a hlavně citovat i jiné zdroje odborné literatury a další zdroje, nebát se pracovat s protichůdnými názory autorů, kriticky je hodnotit a zaujmout vlastní

stanovisko (pozn. jako oponent vždy přijímám a kladně hodnotím jakékoliv stanovisko, o které se diplomant pokusí).

Mám-li se zaměřit na jazykovou stránku textu, tak i když vnímám, že práce je hodnocena vyučujícími z oblasti práva, v některých částech bych vycítila opravdu velký prostor pro citace a nejen ponechat práci na (asi diplomantkou více či méně záměrně predikované) úrovni tzv. obecně známých informací, i když úroveň obecně známých informací je samozřejmě vyšší, a to nejen díky vedoucímu práce, ale i oponentovi.

V některých částech mi připadá, že autorka píše o problematice s tím, že má za to, že svůj názor v textu vyřešila, nicméně v textu výklad chybí, resp. naznačuje výsledek, který si čtenář práce musí poněkud dovodit např. str. 11 úvahy diplomantky o výkladu pojmu právní pomoc vs. právní služba.

Dlouhé odstavce oslabují čtivost textu a jednotnost toku myšlenek.

Používání odrážek v textu mi nevadí, pokud je použit jednotný formát a logika použití a nezabírá pouze místo, což v předložené práci není zcela konzistentní.

6. Klady a nedostatky zpracované práce

Práce je zpracována s výhradami jak po obsahové, tak po formální stránce.

Nedostatky předložené diplomové práce shledávám mj. v nedostatečné práci s citační normou, nekonzistentnosti zpracování zvoleného tématu, pokulhává čtivost textu.

I když je z výše uvedeného rozboru zřejmé, že diplomová práce má nedostatky, je nutno v diplomové práci vyzdvihnout snahu o aplikaci zákona č. 106/1999 Sb., tj. vytvoření vlastního průzkumu a rozhovor s dr. Schejbalovou, byť z něj diplomatka mohla vytěžit mnohem více, nejsem toho názoru, že všechny informace, které cituje z rozhovoru, odráží zásadní význam pro diplomovou práci.

Závěr:

Autorka předloženou diplomovou práci prokázala schopnost základního zpracování tématu.

I přes výše uvedené výhrady, diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Diplomovou práci navrhuji ohodnotit stupněm: E.

Návrh otázek/témat k ústní obhajobě:

1. V návaznosti na zvolenou problematiku diplomové práce, můžete popsat jakou má pozici jmenovaný opatrovník z řad advokátů?
2. V návaznosti na str. 22 uvádíte, že pro advokáta jako ustanoveného zástupce je povinnost ustanovení přijmout, má však advokát nějaké možnosti pro to, aby ustanovení nepřevzal/odmítl?
3. Obecně, která část problematiky byla pro Vás nejzajímavější či překvapivá při zpracovávání diplomové práce?

JUDr. Bronislava Wittnerová, MSc.
oponent diplomové práce

V Olomouci 22.05.2020